

Конспект уроку № 168

Етнографічні регіони України. Частина 1: Захід і Північ України

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode168

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна і ще один епізод подкасту «Уроки української» — подкасту для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

І сьогодні у нас такий офтоп, як я розказувала в одному з попередніх епізодів про інтернет-сленг. Я відійду від теми інтернету і сленгу, і сьогодні ми поговоримо більше про українську **історію** та **географію**.

Так, епізоди п'ятого сезону подкасту будуть на дуже різні теми. І мені насправді **надзвичайно** допомагає, коли ви, **любі** слухачі подкасту, ділитесь своїми ідеями, **побажаннями**: які вам теми вам цікаві, які ні, про що записувати нові епізоди...

Так, я **пам'ятаю**, що **саме** ви порадили мені записати епізод про ютуб-канали українською мовою, про моє життя у Швеції, також епізод про сленг. Тому я завжди чекаю ваших ідей і побажань. Пишіть мені на фейсбуці, в нашій групі Ukrainian Learners або на пошту anna@ukrainianlessons.com.

А сьогоднішній епізод — про історію, про географію. Багатьох з вас такі теми **цікавлять** також, правда? **Нещодавно** я почула, як хтось розповідав про **Слобожанщину**, і подумала, що ви можете і не знати, що це таке — Слобожанщина.

Це назва **регіону** України, але це не **область**, а **історико-етнографічний** регіон або просто **етнографічний** регіон.

Отже, погляньмо сьогодні, які є етнографічні регіони України. Готові починати?

історія — history
географія — geography

надзвичайно — extremely
любий — dear
побажання — wish, desire

пам'ятати — to remember
саме — exactly

цікавити — to interest
нещодавно — recently, not long ago
Слобожанщина — Sloboda Ukraine (Slobozhanshchyna)

регіон — region
область — region, oblast (unit of administrative division)
історико-етнографічний — historical-ethnographic
етнографічний — ethnographic

Основна частина

Чи чули ви такі назви: **Галичина, Поділля, Покуття, Бессарабія**? Можливо, деякі чули, а деякі — ні. Правда? Це етнографічні регіони України. Тобто в Україні є **адміністративні** регіони, тобто області, а є етнографічні регіони. Вони **пов'язані** з історією України, з **діалектами** та культурою людей, які там живуть.

Насправді **поділ** на області в Україні — досить **штучний**. Наприклад, візьмімо мою область — Хмельницьку область. На **півночі** Хмельницької області, де я **народилась**, культура і мова людей **відрізняються** від, наприклад, людей на **півдні** Хмельницької області. Південь моєї області більше **схожий** культурно на Тернопільську область. А північ більше на Житомирську та Рівненську.

Звичайно, це все дуже умовно. Тому що не можна **чітко** сказати: де **починається** одна культура, а **закінчується** інша. Де починається один діалект, а закінчується інший. Це все **постійно змінюється**. Тому етнографічні регіони України — **умовні** і **мінливі**. Тобто не точні, і вони **з часом** змінюються.

А тепер погляньмо, які вони є, етнографічні регіони. До речі, на сторінці цього епізоду ви можете побачити карту цих регіонів — це ukrainianlessons.com/episode168. Там є **карта** етнографічних регіонів.

А зараз почнімо з **заходу**, а саме з **Карпат** — найбільших гір України. Карпати поділяють на три регіони: Прикарпаття, Закарпаття і власне Карпати.

Звичайно, **Прикарпаття** — це регіон **перед** Карпатами, і **переважно** це Івано-Франківська область. А **Закарпаття** — це регіон **за** Карпатами, і тут навіть назва області така сама — Закарпатська область з **центром** у місті Ужгород. Як ви можете розуміти, регіон, який **відділений** від **решти** України горами — досить **особливий**. Закарпатська культура справді досить сильно відрізняється від решти України. Тому дуже раджу вам побувати на Закарпатті!

У самих Карпатах живуть різні **етнічні групи людей**, такі як **бойки, лемки** (або **русини**) і **гуцули**. Можливо, ви вже щось чули про них? Деякі наші слухачі розповідали мені, що їхні **родичі**, які **переїхали** в Америку, були русинами або гуцулами. Можливо, одного разу я запишу епізод і про ці групи людей.

До речі, на Прикарпатті є один маленький особливий регіон, який називається Покуття. Це **частина** Косівського **району**, на **сході** Івано-Франківської області. Це **рівнинна місцевість**, тобто не **гірська**, між річками **Прут** і **Дністер**. Це Покуття.

Галичина́, Поді́лля, Поку́ття, Бессара́бія — Galicia, Podilia, Pokuttia, Bessarabia
адміністрати́вний — administrative
пов'язани́й — connected
діалект — dialect

по́діл — division
шту́чний — artificial
північ — north
наро́дитися — to be born
відрі́знитися — to differ
півде́нь — south
схо́жий — similar

чі́тко — clearly, distinctly
почина́тися — to start, to begin
закінчува́тися — to end
пості́йно змінюва́тися — to constantly change
умо́вний — conditional, relative
мінли́вий — changeable
то́чний — exact, precise
з ча́сом — with time
ка́рта — map
за́хід — west
Карпа́ти — the Carpathians
Прикарпа́ття — Prykarpattia
пе́ред — 1) in front of; 2) before
перева́жно — mainly, chiefly
Закарпа́ття — Zakarpattia (Carpathian Ruthenia)
за — behind
центр — center
відді́лений — separated
ре́шта — the rest
особли́вий — special
етні́чна гру́па — ethnic group
бо́йки, ле́мки, руси́ни, гуцу́ли — boykos, lemkos, rusyns, hutsuls
ро́дич — relative
переї́хати — to move
части́на — part
райо́н — district
схі́д — east
рівни́нний — plain
місце́вість — area, region
гірськи́й — mountain (adjective)
Прут, Дністе́р — Prut, Dniester

А на схід від Карпат, на **кордоні з Румунією розташований** регіон **Буковина**. Це переважно Чернівецька область і велика частина Румунії.

Назва «Буковина» пов'язана з назвою дерева «**бук**». На Буковині є багато цих дерев, і тому така назва — Буковина. Загугліть, якщо хочете побачити, яке це дерево — б-у-к — бук.

Далі, якщо **рухатись вище** від Карпат, маємо Львів. **Навколо** Львова і навіть **включно** з деякими **територіями Польщі**, маємо регіон Галичина. Крім Львова, це такі міста, як Дрогобич, Трускавець, Стрий, Тернопіль.

Раніше столицею цього регіону було місто Галич, тому і назва Галичина. Також, можливо, ви чули, що Галичина колись **утворювала велику середньовічну державу — Галицько-Волинське князівство**.

Галицько-Волинське князівство, тому що, **крім** Галичини, туди також **належав** інший регіон України — **Волинь**. Волинь розташована на північному заході України.

Але дивіться, Волинь — це не тільки Волинська область з містом Луцьк. Це також майже вся Рівненська область, північ Тернопільської і північ Хмельницької областей. Є багато версій про походження назви «Волинь», але **скоріше за все** це слово **походить** від слова «**вологий**», «**вологість**», тому що на Волині є багато води, річок і **боліт** — води.

До річч, крім українських територій, до Волині також належать частини Польщі та **Білорусі**. В Україні це такі міста, як Ковель, Луцьк, Рівне, Шепетівка — і моє **рідне** місто Полонне. Хоча цікаво, що Полонне знаходиться на межі кількох регіонів: Волині, Поділля і **Полісся**.

Далі маємо **північний** регіон України — Полісся. Фактично Полісся і Волинь частково перетинаються. Знову ж таки, поділ на етнографічні регіони — досить умовний.

Полісся — це вся північ України, а також **південні** частини Білорусі і **трошечки Росії** і Польщі. Це Волинська, Рівненська, Житомирська, Чернігівська, Сумська області і такі найбільші міста, як Ковель, Чернігів, Сарни. До річч, моя подруга Іванка, яка була на подкасті в цьому сезоні, вона з Сарн. Вона **полісянка**, тобто вона з Полісся. Також людей з Полісся часто називають «**поліщуки**». На Поліссі багато **лісів**. Так, тому й назва — Полісся.

Як я вже згадувала, Полісся **перетинається** з Волинню на заході, а на сході Полісся перетинається з такими регіонами, як **Чернігівщина** і **Сіверщина**. Ці регіони ще називають Чернігово-Сіверщина. Колись на цій території жила етнічна група —

кордón — border
Румунія — Romania
розташований — located
Буковина — Bukovina
бук — beech

рухатися — to move
вище — higher
навколо — around
включно — including
територія — territory
Польща — Poland
раніше — earlier, before
столиця — capital
утворювати — to constitute
середньовічна держава — medieval state
Галицько-Волинське князівство — Kingdom of Galicia-Volhynia
крім — 1) except; 2) besides
належати — to belong
Волинь — Volhynia

скоріше за все — most likely
походити — to come from, to descend
вологий — damp, moist
вологість — humidity
болото — swamp
Білорусь — Belarus
рідний — native

Полісся — Polesia

північний — northern

південний — southern
трошечки = трóхи — a little (*diminutive*)
Росія — Russia
полісянка — woman who lives or comes from Polesia
поліщуки — poleshuks
ліс — forest

перетинатися — to cross, to intersect

Чернігівщина — Chernihivshchina
Сіверщина — Siveria

сіверяни, а також у **середні віки** тут **функціонували** держави: Чернігівське **князівство**, Сіверське князівство, потім Новгород-Сіверське князівство. Це такі міста, як Чернігів, Конотоп, Глухів, Ніжин — усі ці міста добре **відомі** в українській історії, там багато чого відбувалося.

Отже, ми поговорили з вами про захід і північ. А тепер будемо рухатися **ближче** до центру. Звичайно, тут **насамперед**, маємо Київ, у якого свій історичний регіон — **Київщина**. Це дуже важливий регіон, бо саме тут почався **розвиток східних слов'ян**, тут почала діяти перша східнослов'янська держава — **Київська Русь**. Крім, Києва найбільші міста тут — це Черкаси і Біла Церква.

І хочу згадати сьогодні ще один регіон, який також розташований в центрі на захід від Києва. Це Поділля. Це великий регіон, до якого **входить** більша частина Хмельницької, Тернопільської, Вінницької областей, а також південь Житомирської і Рівненської областей. Тут живуть **подоляни**. Знаєте таку **дитячу пісеньку**, відому в Україні:

«Десь тут була **подоляночка**, десь тут була **молодесенька**». Вибачте за мій спів! Це дуже відома дитяча пісня.

Так от, слово «Поділля» походить від слів «по **долу**» або «по **долині**» між двома великими річками — **Південний Буг** і Дністер. Найбільші подільські міста — це Хмельницький, Кам'янець-Подільський і Вінниця.

Отже, ми **розглянули** з вами **західні** та **північні** регіони України. Зараз я не хочу перевантажити вас інформацією, тому **пропоную** поговорити про східні та південні регіони в наступному епізоді, гаразд?

А сьогодні ми говорили про Закарпаття, Прикарпаття, Карпати, Буковину, Покуття, Галичину, Волинь, Полісся, Чернігово-Сіверщину, Київщину і Поділля. Не пропустіть наступний епізод, щоб дізнатись про решту регіонів.

сіверяни — siverians
середні віки — Middle Ages
функціонувати — to function
князівство — principality
відомий — well-known, famous

ближче — closer
насамперед — first of all
Київщина — Kyivshchina
розвиток — development, growth
східні слов'яни — East Slavs
Київська Русь — Kyivan Rus'

входити — to be a member of

подоляни — Poodolians
дитячий — children's
пісенька = **пісня** — song (*diminutive*)
подоляночка = **подолянка** — woman who comes from or lives in Podilia
молодесенький = **молодий** — young (*diminutive*)
діл — dale
долина — valley
Південний Буг — Southern Bug

розглянути — 1) to look at; 2) to study
західний — western
пропонувати — to offer, to propose

10 корисних речень

У цій рубриці я вибираю для вас десять речень з моєї розповіді й розглядаю їх детальніше. Крім того, ви можете так попрактикувати свою **вимову**. Готові?

1

Речення номер один:

Звичайно, це все дуже умовно.

Тобто поділ на етнографічні регіони — умовний, **неточний**, **приблизний**, він може змінюватися. Ви можете сказати це речення, коли говорите про щось, що не є **стовідсотковим фактом**, щось, що **залежить** від різних **обставин, умов**. Повторіть:

Звичайно, це все дуже умовно.

2

Речення номер два:

Карпати поділяють на три регіони: Прикарпаття, Закарпаття і власне Карпати.

Карпати **поділяють** на три регіони: Прикарпаття, Закарпаття і власне Карпати.

Власне Карпати — тобто я **спочатку** сказала велике поняття «Карпати», а потім більш **вузьке**. Тому я сказала власне Карпати.

Повторіть ще раз частинами:

Карпати поділяють на три регіони: Прикарпаття, Закарпаття і власне Карпати.

3

Далі, речення номер три:

Дуже раджу вам побувати на Закарпатті!

Раджу — від інфінітива «радити» — це **синонім** до слова «**рекомендувати**». Тобто раджу, рекомендую вам зробити щось.

Наприклад, дуже раджу вам слухати українські подкасти. Дуже раджу вам дивитися україномовні відео на ютубі.

Побувати на Закарпатті — це синонім до «відвідати Закарпаття».

вимова — pronunciation

неточний — inexact
приблизний — approximate
стовідсотковий факт — 100 %
залежати — to depend
обставина — circumstance
умова — condition

поділяти — to divide

власне — oneself
спочатку — at first
вузький — narrow

радити — to advise
синонім — synonym
рекомендувати — to recommend

побувати — to be, to visit

Я думаю, ми частіше говоримо: побувати на або побувати у + **місцевий відмінок**.

місцевий відмінок — locative case

Зверніть увагу, що саме з назвами регіонів ми використовуємо прийменник «на»: на Закарпатті, на Галичині, на Буковині.

Повторіть ще раз:

Дуже раджу вам побувати на Закарпатті!

4

Наступне речення, номер 4:

Волинь розташована на північному заході України.

Волинь розташована або **знаходиться** (це те саме) на північному заході України.

знаходиться — to be located

Коли ми говоримо про напрямки, і якщо вони складаються з двох частин, то спочатку ми говоримо північний або південний (як **прикметники**), а потім захід і схід.

прикметник — adjective

Тобто, наприклад, північний схід (northeast) або південний захід (southwest). І в місцевому відмінку це буде: на північному сході, на південному заході.

Зверніть увагу на **чергування**: схід — на сході, захід — на заході. В **конспекті уроку** буде таблиця і вправа на тему **напрямків**.

чергування — alternation
конспект уроку — lesson notes
напрямок — direction

А зараз повторіть:

Волинь розташована на північному заході України.

5

Наступне, п'яте речення:

Є багато версій про походження назви «Волинь».

Є багато **версій**. Версія — це **теорія** про **походження** назви «Волинь».

версія — version
теорія — theory
походження — origin

Походження назви чи слова — це звідки слово походить, тобто звідки воно **взялося**, як воно **утворилося**. Про історію цього слова.

взятися — to appear
утворитися — to be created

Повторюйте за мною:

Є багато версій про походження назви «Волинь».

6

Наступне, шосте речення:

Цікаво, що Полонне знаходиться на межі кількох регіонів.

Полонне знаходиться (або розташоване) на **межі** кількох регіонів. Межа — це **лінія** поділу. Ми говоримо «**перетнути межу**» — це коли хтось зробив щось, що не треба було робити, щось що є **занадто**. Так само англійською буде to cross the boundary — перетнути межу.

межа — boundary, border

лінія — line

перетнути межу — to cross a boundary

занадто — too much, too many

Так от Полонне знаходиться на межі кількох регіонів.

Повторіть ще раз:

Цікаво, що Полонне знаходиться на межі кількох регіонів.

7

Далі, речення номер сім.

Фактично Полісся і Волинь частково перетинаються.

Фактично Полісся і Волинь **частково** (тобто не **повністю**, лише частинами) перетинаються (тобто вони мають щось **спільне**, вони мають спільну територію, перетинаються).

фактично — in fact

частково — partially

повністю — completely, entirely

спільний — common

Повторіть:

Фактично Полісся і Волинь частково перетинаються.

8

Речення номер вісім:

Там багато чого відбувалося.

Це я маю на увазі, в таких містах, як Ніжин, Глухів, Чернігів — в історії там багато чого **відбулося**. Тобто там багато було різних **подій**.

відбуватися — to happen

подія — event

У **теперішньому часі** буде: там багато чого відбувається.

Наприклад... на **майдані Незалежності** в Києві завжди багато чого відбувається.

теперішній час — present tense

майдан Незалежності — Independence Square

А тепер повторіть у **минулому часі**:

Там багато чого відбувалося.

минулий час — past tense

9

Наступне речення номер дев'ять:

Це дуже відома дитяча пісня.

Пісня «Подоряночка», яку я **намагалася заспівати**, — це дуже відома дитяча пісня. Пісня для дітей — дитяча. Так само, наприклад, дитяча книжка, дитячий **одяг**...

Повторіть:

Це дуже відома дитяча пісня.

10

І останнє речення:

Я не хочу перевантажити вас інформацією.

Перевантажити, перевантажувати — це давати занадто багато **вантаж**. Або в переносному значенні — **обтяжувати** когось, дати комусь занадто багато роботи або, **в цьому випадку**, інформації.

Перевантажити плюс **орудний відмінок**.

Повторіть:

Я не хочу перевантажити вас інформацією.

намагáтися — to try

заспівáти — to sing

одяг — clothes

перевантáжувати, перевантáжити — to overload (*imperfective, perfective*)

вантáж — load

обтяжувати — to overburden, to overload

в цьóму випадку — in this case

орудний відмінок — instrumental case

Список речень

1.	Звичайно, це все дуже умовно.	Of course, this is all very conditional.
2.	Карпати поділяють на три регіони: Прикарпаття, Закарпаття і власне Карпати.	The Carpathians are divided into three regions: Prykarpattia, Zakarpattia, and the Carpathians themselves.
3.	Дуже раджу вам побувати на Закарпатті!	I strongly advise you to visit Zakarpattia!
4.	Волинь розташована на північному заході України.	Volhynia is located in the northwest of Ukraine.
5.	Є багато версій про походження назви «Волинь».	There are many versions about the origin of the name "Volhynia".
6.	Цікаво, що Полонне знаходиться на межі кількох регіонів.	It is interesting that Polonne is located on the border of several regions.
7.	Фактично Полісся і Волинь частково перетинаються.	In fact, Polesia and Volhynia partially intersect.
8.	Там багато чого відбувалося.	A lot of things happened there.
9.	Це дуже відома дитяча пісня.	This is a very famous children's song.
10.	Я не хочу перевантажити вас інформацією.	I do not want to overload you with information.

Завершення

І це все на сьогодні! Не забудьте зайти на сторінку епізоду, щоб побачити карту етнографічних регіонів України — так ви будете краще в них орієнтуватись. Це ukrainianlessons.com/episode168.

За цим посиланням ви також знайдете більше інформації про нашу преміум-підписку, якщо ви ще її не оформили. Підписка містить конспекти уроків і картки з реченнями.

У конспектах є повні транскрипти епізодів, тобто тексти всього, що ви зараз чуєте, а також переклад складних слів, списки речень та вправи для практики.

Щоб дізнатися більше про преміум, переходьте за посиланням: ukrainianlessons.com/episode168.

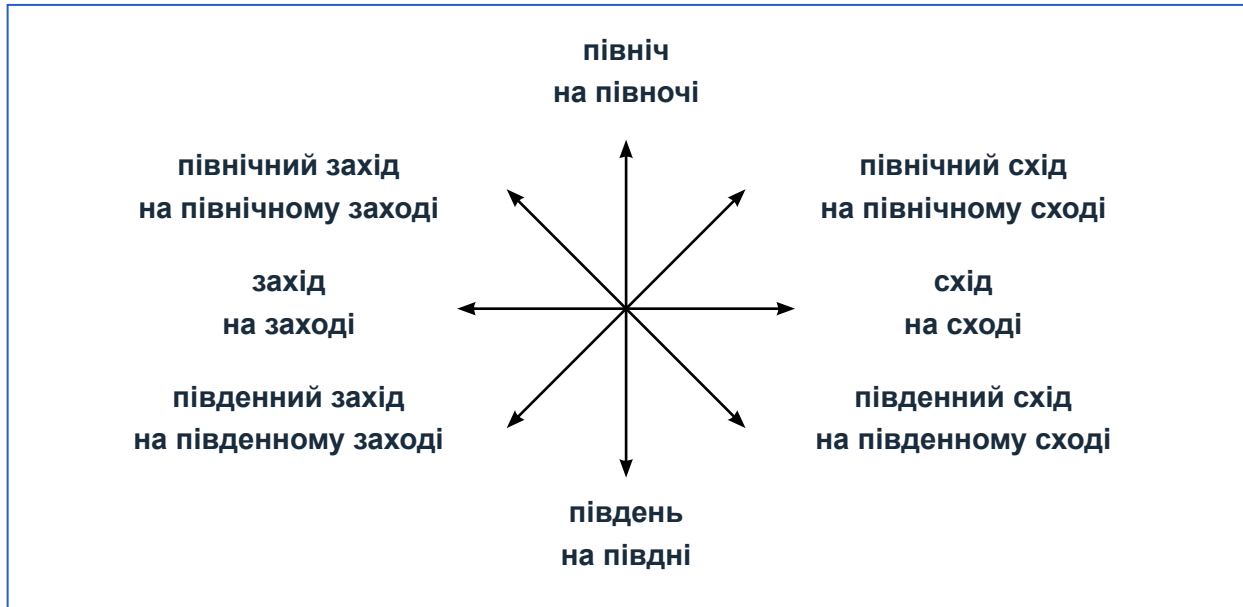
Всього вам найкращого, гарного дня! На все добре!

всього вам найкращого —
wish you all the best

Вправи

1

Скористайтесь картою України в Google Maps і впишіть розташування міст.

1. Львів розташований на _____ України.
2. Київ розташований на _____ України.
3. Луцьк розташований на _____ України.
4. Херсон розташований на _____ України.
5. Суми розташовані на _____ України.
6. Чернівці розташовані на _____ України.
7. Луганськ розташований на _____ України.
8. Запоріжжя розташоване на _____ України.

2

Опрацюйте таблицю. Утворіть місцевий відмінок.

Місцевий відмінок	
на	у
назви етнографічних регіонів	назви областей
Чернігівщина — на Чернігівщині	Чернігівська область — у Чернігівській області
АЛЕ: Карпати — у Карпáтах	Львівська область — у Львівській області

1. Закарпаття — _____
2. Галичина — _____
3. Хмельницька область — _____
4. Київська область — _____
5. Полісся — _____
6. Київщина — _____
7. Житомирська область — _____
8. Полтавська область — _____
9. Карпати — _____
10. Чернівецька область — _____

3

Доберіть твірні слова до зменшено-пестливих за зразком.

Буковина	Волинь Карпати	Закарпаття Галичина	Полісся Київщина	Поділля
----------	-------------------	------------------------	---------------------	---------

1.	Особливий регіон, бо відділений від решти України горами.	
2.	У цьому регіоні багато лісів, тому і назва така.	
3.	У цьому регіоні живуть різні етнічні групи людей: бойки, лемки, гуцули.	
4.	Найбільші міста цього регіону — Хмельницький, Кам'янець-Подільський і Вінниця.	
5.	Назва цього регіону походить від слова «вологий», «вологість».	
6.	Назва цього регіону пов'язана з назвою дерева «бук».	
7.	Раніше столицею цього регіону було місто Галич.	
8.	У цьому регіоні почався розвиток східних слов'ян.	

4

Перекладіть українською мовою:

1. I strongly advise you to visit Galicia. It is located in the west of Ukraine.

2. This version about the origin of the name “Bukovyna” is very famous.

3. It is interesting that these two regions partially intersect. The boundaries between ethnographic regions are conditional.

4. I am interested in the history of the Middle Ages. A lot of things happened during this period.

5. Ukraine is divided into 24 oblasts. An oblast is an administrative region.

6. Just draw a map of Ukraine. I do not want to overload you with exercises.

Відповіді на вправи

1

1. заході
2. півночі
3. північному заході
4. півдні
5. північному сході
6. південному заході
7. сході
8. південному сході

2

1. на Закарпатті
2. на Галичині
3. у Хмельницькій області
4. у Київській області
5. на Поліссі
6. на Київщині
7. у Житомирській області
8. у Полтавській області
9. у Карпатах
10. у Чернівецькій області

3

1. Закарпаття
2. Полісся
3. Карпати
4. Поділля
5. Волинь
6. Буковина
7. Галичина
8. Київщина

4

1. Я дуже раджу вам (тобі) побувати на Галичині (відвідати Галичину). Вона розташована (знаходиться) на заході України.
2. Ця версія про походження назви «Буковина» дуже відома.
3. Цікаво, що ці два регіони частково перетинаються. Межі між етнографічними регіонами умовні.
4. Я цікавлюсь історією середніх віків. Багато чого відбувалося (відбулося) в цей період.
5. Україну поділяють (Україна поділена) на 24 області. Область — це адміністративний регіон.
6. Просто намалюйте (намалюй) карту України. Я не хочу перевантажити (перевантажувати) вас (тебе) вправами.

